

δονία, έλεγεν άνωτάτος, προξενικός, διότι οι άλλόγλωσσοι Έλληνικοί πληθυσμοί πηγαίνουν στα σχολεία που συντηρούν οι πλούσιοι άπογενείς, άλλ' έπειδή μαθαίνουν μια γλώσσα που δε μιλήθηκε ποτέ, γυρίζουν στα σπίτια τους όπως πήγαν. Έξαιρουμένων δε να είναι άλλόγλωσσοι και οι ίδιοι γόνον-ται και τα παιδιά τους μάς αποχωριετούν για πάντα.

Αν στα σχολιά έδιδάσκετο ή δημοτική, εξακολουθούσε, οι άλλόγλωσσοι μαθαίνοντας ζωντανή γλώσσα θα έγινοντο βιόγλωσσοι και θα κερδίζαμε και αυτούς και τα παιδιά τους τα οποία θα έμαθαιναν τη γλώσσα, που έμαθε και μιλούσε σ' όλη τη ζωή του ο γόνός.

Νά κ' ένας πρόξενος άρχιμαλλιαρός (πολύ προχωρημένος; μάλλον) που κι αυτός ξεφύτρωσε, όπως και ο κ. Μπενή-Ψάλτης, σά μανιτάρια, χωρίς δηλαδή οι μαλλιαροί να κινάσουν για να του άνοιξουν τα μάτια.

Δεν όμολογεί όμως ο έντιμότερος προξενικός το μεγάλο κρυφό του δυνατά, διότι νοιώθει ότι τ' ατύχη του Έλληνικού λαού είναι άπροπάρσιμα ν' άκούσουν μια σκέψη τόσο βαθιά και τόσο νέα και διότι ξέρει, ότι φαίνονται έγκληματα αι ύψηλότεραι σκέψεις όταν πέφτουν σ' άπροπάρσιμα ατύχη.

Μά δικό μας καθήκον δεν είναι να παρασκευάσουμε τ' ατύχη για ν' άκουσθ ή άλήθεια; Δεν έπρεπε χρόνια τώρα να είναι το έργο μας αυτό και αυτή ή δουλειά μας; Οι μόχοι και οι κόποι μας δεν θ' άγιασθούν από την ύπηρεσία που θα προσφέρει ή νίκη της Ιδέας στον Τόπο;

Έλπίζω ότι αυτό ήθέλησαν, κι αυτό θα κάνουν με περισσότερη εργατικότητα και σταθερότητα, όσοι ορθότατα έσυμβούλευσαν, ότι οι Ρωμηοί δεν πρέπει να όνομάζουν άλλους προγόνους από εκείνους που έδημιούργησε το έλεύθερο Κράτος, των οποίων όφειλουν να σέβονται: τη θρησκεία, τα έθιμα, τα ήθη, τας παραδόσεις και τη ΓΛΩΣΣΑ.

Έλπίζω, ότι το έδαφος στο όποιο θ' άκουσθ ή άλήθεια έτοιμάζουν, όσοι με χτυπήματα γενναία ρίχνουν τας προλήψεις και τα λόγια, και διδάσκουν, ότι πρέπει να εργασθούμε πρακτικά, με έργα, για το δυνάμωμα της Ρωμηοσύνης, ώστε το γερό και άμαυό Κράτος να καταστή σέβαστο για τον έαυτό του και για τους ξένους, να λογαριάζεται δε από τα γειτονικά, είτε Γραικία, είτε Ελλάδα, είτε Ρωμηοσύνη αυτοκαλείται.

Διότι επί τέλους πρέπει να φανή καταφάνερα, ότι άσπιδόμαστε προς την άρχιότητα κ' έγκληματούμε κατά της ζωής όταν, ενώ νοιώθουμε ότι είμεθα τιποτένιοι και άρρωστοι Ρωμηοί, φανταζόμεθα ότι γινόμεθα άγαθοί και δυνατοί Έλληνες, επειδή θα μάθουμε στο σχολιά ν' άραδιάζουμε δυό τρεις κουτσούτους Άττικούς.

Ο Duclos μ' ήθελοντα: να βεβηλώση τ' όνομα του Ρωμαιοί άπεικάλε: «Ιταλό της Ρώμης» τον κάτοικο της αιώνας πόλεως τον καιρό που κ' εκεί έδειχναν την προκοπή τους οι γραμματισμένοι ψιτ-

τακίζοντας λατινικές φράσεις. Δεν είναι τάχα προτιμότερο να είμεθα σεβαστοί και πολιτισμένοι Ρωμηοί κάτοικοι της προοδευτικής Ρωμηοσύνης, παρά «Ρωμηοί της Ελλάδος»;

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

ΚΙ ΑΛΛΗ ΟΝΙΣΣΑ

Αφιερώνεται στον κ. Χατζιδάκι κι αυτή.

Ο φίλος μας κ. Herbert Krüger μ' έγραψε από το Königsberg ταχύλουθα:

«..... Για την καμένη την Όνισσα του Πάλλη, βρήκα στη «Συναγωγή νέων λέξεων» του Κουμανούδη την ακόλουθη σημείωση (τόμος Β'. σελ. 728 στηλ. 1):

ΟΝΙΣΣΑ, ή, θήλυα όνος. Α. Π. Εύστρατιου 90.

Έρωτώ τώρα, μήπως την έφτιασε ο Εύστρατιος στο 1890 ή τη μεταχειρίστηκε μονάχα άφου την έπλασε ο Πάλλης;—Μά ένα άλλο βλέπω άκόμη από τη σημείωση αυτή, δηλ. πως ο Κουμανούδης δεν είχε τίποτα να πη για τη λέξη αυτή, γιατί πάντα, όταν δεν του φαίνεται καλόφτιαστη μια λέξη, το σημειώνει, ή το λέει φανερά. Άρα, την ένεκρινε, μολονότι ήταν αντίπαλος και του Ψυχάρη και όλων των Δημοτικιστών».

×

Αυτά μ' έγραψεν ο κ. Krüger, που μιλάει και γράφει τα Ρωμεία καλύτερα από χιλιάδες Μιστριωτοθερμένους Ρωμιούς. Και τώρα διαβάστε κ' ένα έπιγραμματάι φτιασμένο άπάνω σ' αυτή την ανακάλυψη.

Η ΟΝΙΣΣΑ

Τώρα που κι άλλος μια φορά
Από τον Πάλλη πρίν μ' έγραψε όνισσα,
Με το συμπάθειο, μ' έγρα
τον Μίστρο-Χατζηδράκη καταφρόνητα.

Η ΓΕΙΤΟΝΙΣΣΑ

VERHAEREN

ΒΡΑΔΥΣ ΑΜΦΙΒΟΛΙΑΣ

Ξέρω πως δεν υπάρχει τίποτε από τα πράγματα που διψάει ή καρδιά μου.

Θεέ μου, ξέρω πως είσαι ψέμμα και όμως τα χείλη μου σε παρακαλούν και τα γόνατά μου, ξέρω πως τα μεγάλα σου χέρια είναι κλειστά, κλειστά τα μάτια σου στάλα άπελπισίας που κλαίνει,—Ξέρω

πως τον έαυτό μου όνειρεύομαι μόνον μέσα στον κόσμο,—Θεέ! λυπήσου την τρέλλα μου,—θέλω να κλάψω τον πόνο μου μπροστά στη σιωπή σου!

Η ΚΟΥΡΑΣΗ

Δεν ήταν ούτε ή ζωή ούτε ο θάνατος.

Ήταν ή κούραση ή άχόρεστη.

Τα μάτια του είχαν ιδή να φεγγαβολούν παράδοξα πετράδια στο καμίνι της σκέψης.

Οι φλόγες είχαν κάψει τα ματόκλαδά του.

Η καρδιά του έρραγίστηκε ανάβαινοντας την γυριστή σκάλα του όνείρου,

Το μυαλό του ήταν ένας κόσμος άπληστος, όπου έγύριζε ένας φώς, άχρό, γιατί ήταν μια πένθιμη φωτιά επάνω σ' ένα βάλτο σκοτεινό—

Τίποτε δεν προμηνούσε την άποθέωσι.

ΧΑΡΑΥΓΗ

ΑΒΓΕΡΙΝΟΣ ΚΑΙ ΠΟΥΛΙΑ*

*Αγαπητέ «Νουμά».

Βλέπω και κάτω πειραχτήκατε όλοι σας με το κατόρθωμα ενός Κυρίου που λησμονώ αυτή τη στιγμή τ' όνομά του, μ' άθυμώμαι το ψευτόνομά του «Αβγερινός», κι αυτό σώνει. Πειραχτήκατε, δε μου φαίνεται όμως και να το πήρατε κατάκαρδα. Έγώ, να σας πω, το πήρα πολύ κατάκαρδα και να σας ξηγήσω γιατί.

Βγαίνει ένας Αβγερινός και σκαρώνει μια ψευτιά για χωρατό Κολνάι ή ψευτιά, έρχεται τότε ή Πούλια των φίλων του και καμώνεται πως έσκασε στα γέλια με το χωρατό του Αβγερινού, και με την άμάθεια του «Νουμά».

Ας το ψυχολογήσουμε τώρα λιγάκι. Ο Ρωμιός ζήτησε πάλι να χωρατέψη ή να πειράξη και δεν μπόρεσε να το κάμη χωρίς να προστρέξη στην ψευτιά. Ψεγάδι, που δεν ξέρω κ' έγω από πόσους αιώνες βαστά. Κ' ή Πούλια, έτοιμη να την όνομάση αυτήν

* Σημ. του «Νουμά». Μή το πάρη άπάνω του ο κ. Κουρούνης και δεν το δημοσιεύουμε για το χατήρι του αυτό. Το δημοσιεύουμε μονάχα γιατί μιλάει για γενικότερα πράματα και για να σωφρονιστούν εκείνοι που ένθουσιάζτηκαν με τα σαχλοκαμώματά του.

ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στο γραφείο του «Νουμά» και στο κιόσκι της Όμονοίας, πουλιούνται ταχύλουθα βιβλία, ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ το ένα —κ' ένα φρ. χρ. για τ' Έξωτερικό:

Του ΨΥΧΑΡΗ: «Τόνοιρο του Γιαννίρη» και το «Ταξίδι μου». —Του ΠΑΛΛΗ: «Η Γλιάνδα» τόμοι: δυό (Α—Μ).—Του ΦΩΤΙΑΔΗ: «Τό γλωσσικό ζήτημα και ή εκπαιδευτική μας άναγέννησις». —Του ΦΙΛΗΝΤΑ: «Γραμματική της Ρωμείκης γλώσσας» και «Από του θρύλους των αίωνων (ποιήματα)».

Οι άγοραστές των έπαρχιών πληρώνουν 30 λεπτά ταχυδρομικά για κάθε βιβλίο.

Οι άγοραστές του έξωτεριού δεν πληρώνουν ταχυδρομικά.

άκόμα σε μεσαιωνικό σκοτάδι—μά, και πως οι δασκάλιοι έχουνε καμηλήσιο γινάτι—ας είναι δά.

Τό κακό είναι όμως που όλα συνήσαμε να τα παίρνουμε άνάλαφρα, μ' αυτά δεν είναι και τόσο άδωδα όσο φαίνονται, το ένάντιο μάλιστα πολύ συνεργούσε στην κακομοιριά του Έθνους. Η πρύμη μας ήθερε δέξω και κανείς άπ' τους διαφεντεράδες της τύχης του κατακαημένου του Ρωμαίου δεν προσέχει και σ' αυτό το ζήτημα λιγάκι, που ίσως είναι ή μεγαλύτερη ή δεν είναι ή μόνη αίτία του κακού. Τα είπα με τόσο πόνο ο γλυκός μας ο Αργύρης στο «Νουμά» της 21 του Σταβρού. Τα διαβάσανε; τους έκανε την έντύπωση πώρεπε; κήκε ή καρδιά τους λίγο το πιστέω και για τούτο θα ξαναβάλω τα τελεφταία λόγια του χριτωμένου μου του Αργύρη ίσως ή φωνή εκείνου ένωμένη μαζί με τη δική μου ξυπνήσει κανέναν τους «..... οι δασκάλιοι» άφτοι συλλογιούνται πως να πούν Έλληνικά το ψυδέκι, το μπαρούτι, το ταμπούρι και το γιουρούσι. Κι ως τόσο χιλιάδες Ρωμιόπουλα όλονένα διαλεγούντανε στα Μακεδονικά τα βουνά, που γενήκανε χιλιάδες Γενισάριοι κι άπ' τους παλιούς εκείνους πιο φοβερότεροι, έτοιμοι να πολεμήσουν σήμερα Τούρκους, άδριο να μ' ά καταπιούν κ' έμάς—τους γονιούς τους».

Πικρή άλήθεια! Μήν έχοντας γλώσσα ένδική φτιασμένη άπ' τη μητρική, δεν αποχτήσαμε παιδείη, δε δη-

μιουργήσαμε οιλολογία, δε δείξαμε καμιά ένδική ζωή, καμιά πνευματική δράση, καμιά άληθινή προκοπή! Λογιατισμός, ξεραίλα, σύχισή μυαλού, στέρηση πνευματική, και λεζουδάκια άττικουργή για αντίσηκωμα. Έχουμε τους άρχαίους, τους προγόνους, μ' άφάνουν οι προγόνοι, άφτοι φροντίσανε από καιρό για όλα, τί τα θέλαμ' έμεις τα παραπάνω;

—Χά, χαχά! σου λέει ο άλλος, οι άρχαίοι δεν είναι μόνο δικοί σας, είναι προγόνοι όλου του πολιτισμένου κόσμου κ' έπειδής έσείς χάσατε και κοντέβετε να μου χλιάσετε, π'άμ' έμεις άλλου που δουλεύουμε, που ζούμε.

Προπέρου όταν έγιναν οι ταραχές για τα Έθναγγετικά, ένας Αργυροκαστρίτης δημοδιδάσκαλος δείχνοντάς μου τα γενομένα στην έφημερίδα μου με μερικά λόγια, που μούκαψαν την καρδιά.

—Διάβασ' εδώ, μου κάνει, να δεις τα χάλια των άπογόνων του Περικλέους.

—Αμ' κ' έμεις άπ' την ίδια φλέβα βαστούμε ντι! του λέω.

—Εσύ μπορεί, μου λέει, έγω όχι. Δεν καταδέχομαι να μαι ίδιο έθνος μ' άφτουνούς που κάνουν τέτοια πράματα. Έγώ είμαι Αρβανίτης. Έμεις μεθάρριο... θα διαβάζουμε το Βαγγέλιο μας και τους ψαλμούς μας Αρβανίτικα να νοιώθουμε τί λένε, θα μιλούμε και θα γράφουμε Αρβανί-

σάν φέρουγες τοῦ Βελζεβούλη, καὶ ν' ἀνεμίζουν ξε-
πλεγμένα τ' ἀγριόμαλλά του, πύσσαν, θαρρεῖς, ἀφη-
μένα ἐπίτηδες, γιὰ νὰ κρεμαστῇ, καμμιὰ φορὰ σάν
τὸν μακαρίτη τὸν Ἀδισσαλώμ ! Νοιώθετε πῶς καλ-
λίτερο γλέντι δὲν ἦβελαν τὰ τρελλόπαιδα τοῦ σχο-
λείου· καθὲς φορὰ ποὺ εἶχανε αὐτὸ τὸ μάθημα γενό-
τανε τέτοιο πατιροντὶ τρικυύβεργο, π' ἀναγκάστηκε
ὁ Γυμνασιάρχης νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Πάτερ Ἠλία νὰ
γυμνάζεται ἔστωντας μὲ τὸ νὰ μπορῇ ἱερωμένος ἀν-
θρώπος νὰ βρῇ τὸν παραδεισο καὶ χωρὶς νὰ κά'ῃ τούμ-
παις ! Ἔτσι στερήθηκε δακρυφῆς τὴν καλλίτερη δια-
σκεδασή του καὶ ἀναγκάστηκε νὰ βρῇ ἄλλους τρόπους
καλοπερασισὺς σ' τὸ σχολεῖο του. Φαίνεται πῶς πολὺ
θ' ἀγαποῦσε τὴ μουσικὴν, γιὰτὶ μὲ σπασμέναις μύ-
ταις τῶν πεννῶν, σ' τὰ θρανία κορφωμέναις, κατώρ-
θωνε νὰ βγάλῃ κατὰ μουσικαῖς φωναῖς, π' ἀληθινὴν
τρέλλα στοὺς δασκάλους φέρνανε ! Ἄλλοτε πάλι γιὰ
νὰ δείξῃ, φαίνεται, πῶς εἶχε μὴ σ' τὸ νόημα τῆς
Ἀποκάλυψης, ἄφινε στὴν παράδοση νὰ πετοῦν σ' τὸν
ἀέρα κατὰ ἑξωτικά, ποῦ σ' ἔκαναν νὰ τρομαῖης, τί
θαρρεῖτε ; μῦγες, μ' ἓνα κομμάτι τοιγαρόχαρτο,
στριμμένο σ' τὴν ἄκρην καὶ κάπου πίσω τους χωμένο !
Μιά μέρα, ποῦ τὸν ἔβγαλε ὁ μαθηματικὸς σ' τὸ μά-
θημα τῆς γεωμετρίας, εἶπε καλὰ καλὰ τὸ θεώ-
ρημα κι' ὕστερα στάθηκε μπρὸς στὸν πίνακα συλ-